

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 1667-09 מועדון עירוני להתעמלות, חולון ואח' נ' עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ

בפני כב' השופטת ד"ר דפנה אבניאלי

מבקשים
1. מועדון עירוני להתעמלות, חולון
2. וורנוב פירה
3. מריה סבלייב
ע"י עו"ד אמיר רוזנברג

נגד

משיבים
1. עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ
2. התאחדות לספורט בישראל
3. ועדת המשמעת של ההתאחדות לספורט בישראל
4. בית הדין העליון של ההתאחדות לספורט בישראל
ע"י עו"ד ליאת שוחט
5. לשכת עורכי הדין בישראל
ע"י עו"ד יוסף ריכטר

פסק - דין

1
2
3 האם ספורטאי המועמד לדין בהליך משמעתי בפני ועדת המשמעת של איגוד מקצועי רשאי להיות
4 מיוצג על ידי עורך דין? זו השאלה העומדת במרכז תיק זה וטעונה הכרעה.
5
6 המבקשת 1, מועדון עירוני להתעמלות חולון היא אגודת ספורט בתחום הפעילות האומנותית
7 (להלן: "עירוני חולון").
8 המבקשת 2, פירה וורנוב, משמשת מאמנת בעירוני חולון (להלן: "וורנוב").
9 המבקשת 3 היא מריה סבלייב, מתעמלת צעירה, קטינה ילידת 1994 (להלן: "מריה").
10
11 המשיבה 1, עמותת איגוד התעמלות בישראל היא עמותה המאגדת תחתיה את כל אגודות הספורט
12 בענף ההתעמלות (להלן: "האיגוד").
13 המשיבה 2, התאחדות לספורט בישראל, מקיימת ועדת משמעת ובית דין למשמעת העומד לרשות
14 אגודות הספורט (להלן: "ההתאחדות").
15 המשיבה 3, ועדת המשמעת של ההתאחדות לספורט בישראל היא שהעמידה את המבקשות לדין
16 משמעתי (להלן: "ועדת המשמעת").
17 המשיבה 4 היא בית הדין העליון לערעורים (להלן: "בית הדין").

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 1667-09 מועדון עירוני להתעמלות, חולון ואח' נ' עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ

1 המשיבה 5 היא לשכת עורכי הדין בישראל, אשר ביקשה להצטרף להליך כידיד בית המשפט (להלן :
2 "לשכת עורכי הדין").

א. רקע עובדתי

3
4
5
6 ביום 27.7.09 קיבלו המבקשות הזמנה לדין משמעותי בגין "אי קיום הוראה מחייבת"- נסיעה
7 לתחרות ללא קבלת אישור האיגוד בתאריכים 28-31.5.09. על ההזמנה חתום מר מוטי שנקר (להלן :
8 "מר שנקר"), מזכיר בית הדין. על פי הנטען, המבקשות פנו לאיגוד בבקשה לאשר את הנסיעה, אך
9 נענו בשלילה. אף על פי כן, נסעה מריה ועימה המאמנת וורנוב לתחרות בספרד.

10
11 ביום 28.7.09 פנה עו"ד אמיר רוזנברג, בשמן של המבקשות, אל מר שנקר והעלה לראשונה את
12 סוגיית הייצוג המשפטי בדיון בפני ועדת המשמעת. לטענת עו"ד רוזנברג, בשיחה טלפונית שלו עם
13 מר שנקר, אמר האחרון כי על פי התקנון, לנאשמים לא עומדת הזכות להיות מיוצגים על ידי עורך
14 דין בועדת המשמעת. במכתבו, ביקש עו"ד רוזנברג להעביר פנייתו אל הדיין היושב בועדת המשמעת,
15 על מנת שישקול את נושא הייצוג וימסור על כך הודעה רשמית ומסודרת.

החלטת ועדת המשמעת

16
17
18 לדיון בועדת המשמעת, אשר התקיים ביום 5.8.09 בפני הדיין עו"ד ג'ורג' מנצור, התייצבו, נציגת
19 עירוני חולון גבי ויגדורצ'יק וכן עו"ד אשכנזי, אשר ביקש לייצג את המבקשות.

20
21 לאחר שבקשתו של עורך הדין להתיר את הייצוג נדחתה, עזבו האחרון ונציגת עירוני חולון את
22 הישיבה. בהחלטתו שלא להתיר את הייצוג, הסתמך הדיין על סעיף 7 לתקנון ועדת המשמעת ותקנון
23 בית הדין העליון של ההתאחדות לספורט בישראל (להלן : "התקנון") הקובע כך :

24
25 **"קבוצה העומדת לדין משמעותי רשאית למנות כדוברה אך ורק את אחד מבאי**

26 **כוחה הקבועים כלפי ההתאחדות ובתנאי שלקבוצה הנאשמת יהיה בדיון דובר**

27 **אחד בלבד".**

28
29 לאור העובדה כי נציגת עירוני חולון התייצבה לדיון, התיר לה הדיין לייצג את האגודה (אולם כאמור
30 עזבה האחרונה את הישיבה). וורנוב ומריה לא נכחו בדיון והוא התקיים בהעדרן. טענתן, כי נאלצו
31 לחזור לעבודתן, עקב איחורו של הדיין, הועלתה לראשונה בתצהירה של נציגת עירוני חולון ואינה
32 נזכרת בהחלטה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 1667-09 מועדון עירוני להתעמלות, חולון ואח' נ' עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ

1 בסופו של יום הרשיעה ועדת המשמעת את המבקשות וגזרה על מריה עונש על תנאי של הרחקה
2 למשך חודש ימים; על וורנוב גזרה הועדה עונש של 500 ₪ וכן עונש על תנאי של הרחקה למשך
3 שלושה חודשים; על עירוני חולון נגזר קנס בסך 2500 ₪ .
4
5

החלטת בית הדין העליון

6 ביום 1.11.09 התקבלה החלטת בית הדין העליון הדוחה את ערעורן של המבקשות על החלטת ועדת
7 המשמעת. בהחלטתו מבקר בית הדין את התנהלות עו"ד אשכנזי ונציגת עירוני חולון, אשר נטשו את
8 הדיון, לאחר שעמדתם לא התקבלה. בית הדין ממשיך וסוקר את הפסיקה המתייחסת לסוגיית
9 ייצוג נאשמים בדין משמעתי באיגודים מקצועיים. בהמשך עורך בית הדין הקבלה בין האיסור על
10 ייצוג בפני ועדת המשמעת להגבלת זכות הייצוג בבית המשפט לתביעות קטנות וקובע, כי הרציונאל
11 בשני הטריבונלים הללו הוא פישוט הליכי הדיון, במטרה להגיע להכרעה מהירה ועניינית. הדמיון בין
12 ההליכים מתבטא אף בזכות הערעור- בדומה לבית המשפט לתביעות קטנות, שם הערעור הוא
13 ברשות בלבד. גם ערעור על החלטת ועדת המשמעת אפשרי, למעט במקרים בהם ועדת המשמעת
14 גזרה עונש של תשלום קנס כספי, נזיפה או הרחקה בפועל לתקופה קצרה.
15
16

17 בסופו של דבר קבע בית הדין, כי על בסיס פסקי הדין שיצאו מבית המשפט העליון, רק כאשר מדובר
18 באישומים חמורים, אשר יש בהם היבטים פליליים או מעין-פליליים, עומדת לנאשם זכות ייצוג,
19 חרף הוראה הקיימת בתקנון השוללת זכות זו. בענייננו, כך לדעת בית הדין, המבקשות הואשמו
20 באישומים שאינם חמורים והעונשים שהוטלו עליהן הם קלים באופן יחסי, ולכן הן אינן זכאיות
21 לייצוג.
22

ב. טענות המבקשות

23 המבקשות תוקפות את הוראת סעיף 6 לתקנון המשמעת הקובע כך :

24
25
26
27 **" על הנאשם להופיע אישית בפני ועדת המשמעת ואין הוא זכאי למנות טוען אחר**
28 **אשר יופיע איתו או במקומו, אלא באם הנאשם משרת בשרות כוחות הבטחון ועקב**
29 **שרותו זה נמנע ממנו להופיע אישית...".**
30

31 לטענתן, מדובר בהוראה גורפת, אשר דינה להתבטל משום שהיא פוגעת בזכות החוקתית של
32 נאשמים לייצוג על ידי עורך דין וסותרת את עקרונות היסוד של מידתיות וסבירות, הנדרשים
33 מרשות מעין-שיפוטית.
34

35 לשיטת המבקשות, ההליכים המתנהלים בפני ועדת המשמעת הינם הליכים פליליים לכל דבר :

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 1667-09 מועדון עירוני להתעמלות, חולון ואח' נ' עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ

1 מוגש כתב אישום; הדיין הוא עו"ד במקצועו; כתב האישום כולל סעיפי אישום המנוסחים בשפה
2 משפטית; ההליך נפתח בהקראת כתב האישום, שמיעת עדויות, מתן גזר דין והסמכות לגזור על
3 נאשם שהורשע עונשים, חלקם חמורים.

4
5 לדבריהן, הציפייה כי ספורטאי שאינו מיוצג ידע להבין את הוראות התקנון ולייצג עצמו בהתאם
6 היא ציפייה לא סבירה כלל וכלל. אם חפץ האיגוד לקבוע, כי בעניינים טכניים ומקצועיים מסוימים
7 אין צורך בייצוג משפטי- עליו להגדיר מקרים אלה באופן ספציפי.

8
9 המשיבות מוסיפות, כי פסק דינו של בית הדין לערעורים דווקא מחזק את טענתן בדבר איסור מניעה
10 גורפת של ייצוג. כאמור, בית הדין קבע כי במקרים של אישומים חמורים, הדומים באופיים
11 לאישומים פליליים, יש לאפשר ייצוג על אף שהתקנון אוסר זאת. מכאן שגם בית הדין סבור, כי אין
12 לשלול באופן גורף את זכות הייצוג, למרות שלא ברור מהם אותם "אישומים חמורים", כהגדרת
13 בית הדין בפסיקתו, ומדוע לא נכללים בהגדרה זו האישומים הרלוונטיים לענייננו.

14
15 נוסף לכך, הפסיקה קבעה לא אחת כי זכות הייצוג היא זכות חוקתית, אשר שלילתה מהווה פגיעה
16 בכללי הצדק הטבעי. איגוד ההתעמלות, ככל איגוד ספורט הוא גוף דו-מהותי, הכפוף לנורמות
17 מהמשפט המנהלי בצד נורמות מהמשפט הפרטי. ועדות המשמעת של איגודי הספורט הן טריבונל
18 שהוקם מכוח חיקוק ולכן יש לאפשר לנאשמים להיות מיוצגים.

19
20 בהערת אגב יצוין, כי ועדת המשמעת שגתה כאשר הפנתה לסעיף 7 לתקנון בהחלטתה, אך הצדדים
21 לא ייחסו משמעות לטעות זו ובסיכומיהם הפנו לסעיף הנכון - סעיף 6 לתקנון.

ג. טענות המשיבה

22
23
24
25 הערה מקדימה- המשיבות 3 ו-4 נמנות על מוסדות המשיבה 1 ואילו המשיבה 2 היא גוף אשר הופרט
26 בעבר והמשיבה 1 באה בנעליו. על כן לא הגישו משיבות אלה תשובה להמרצת הפתיחה וסיכומים
27 מטעמן.

28
29 המשיבה 1 סבורה, כי יש לדחות על הסף את התובענה מכמה נימוקים:

30 א. **כפיפות המבקשות לתקנון והאפשרות לשנותו בדרכים דמוקרטיות**- כל אחת מן המבקשות
31 הסכימה להיות כפופה לתקנון המשיבה, כאשר נרשמה כחברה באיגוד. עירוני חולון לא
32 ביקשה מעולם לשנות את הוראות התקנון בדבר זכות הייצוג בדיוני ועדת המשמעת. אם
33 רצתה המבקשת לשנות את הוראות התקנון, היה עליה לעשות כן בהתאם להליכים
34 הקבועים בו.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 1667-09 מועדון עירוני להתעמלות, חולון ואח' נ' עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ

- 1 ב. **סוגיית הייצוג בטריבונלים פנימיים** - שני הצדדים בועדת המשמעת אינם מיוצגים על ידי
2 עורך דין. להבדיל מועדת המשמעת, תקנון בית הדין קובע כי בדיון בערעור רשאי כל צד
3 מעוניין להיות מיוצג. ההוראה דומה להסדר הקבוע בבית המשפט לתביעות קטנות; להסדר
4 הקבוע במרבית איגודי הספורט האולימפיים; בבית הדין לאתיקה של מועצת העיתונות
5 ועוד.
- 6 ג. **אין עילה להתערבות** - הלכה היא כי בית המשפט לא יתערב בנקל בהחלטות טריבונלים
7 פנימיים, אלא במקרים יוצאי דופן של חריגה מסמכות ופגיעה בכללי הצדק הטבעי.
8 בענייננו, מדובר בעבירת משמעת, ללא היבטים פליליים, ולפיכך אין להתיר ייצוג משפטי
9 בערכאת המשמעת הראשונה.
- 10 ד. **ההליך המשמעתי ואופיו** - הדין המשמעתי שונה באופן ניכר מהדין הפלילי. העונשים
11 המוטלים מכוח תקנון המשמעת הינם עונשים "אזרחיים" ולא "פליליים", שכן הם אינם
12 עלולים לשלול חירותו של אדם. באשר להזמנה לדין המשמעתי, טוענת המשיבה כי ההזמנה
13 ברורה ופשוטה ואין צורך בידע משפטי, על מנת להבין את האמור בה. יתר על כן, המבקשת
14 1 היא אגודה ותיקה, אשר נציגיה שולטים היטב בהוראות תקנוני ההליך המשמעתי. לפיכך,
15 נציגת עירוני חולון שהופיעה בוועדה יכולה הייתה לסייע למבקשות 2 ו-3 בדיון שהתקיים.
16 עוד טוענת המשיבה כי קיים איזון הולם מבחינת זכות הייצוג, שכן בשלב הראשון הופעה
17 בפני ועדת המשמעת היא אישית ולאחר מכן ניתן לערער בזכות לבית הדין העליון וזכות
18 הייצוג מותרת.
- 19 ה. **דיון בעניינים מקצועיים וטכניים** - מרבית העבירות הנידונות בפני ועדת המשמעת הן
20 בעניינים מקצועיים או טכניים (מעשה בלתי ספורטיבי; העלבת שופט; אי קיום הוראה
21 מחייבת ועוד). ייצוג על ידי עורך דין במקרים אלו אינו נחוץ ויביא לסרבול ההליך. מדובר
22 בעניינים משמעתיים גרידא, אשר אינם טומנים בחובם סוגיות משפטיות, המחייבות ייצוג
23 על ידי עורך דין.
- 24 ו. **יעילות הדיון** - ייצוג על ידי עורך דין בועדת המשמעת יביא לסרבול ההליכים ולעיכוב
25 במתן החלטה, דבר העומד בניגוד לעקרון היעילות המנחה את ההליכים בפני הועדה.
26
- 27 ד. **טענות לשכת עורכי הדין**
- 28 הועד המרכזי של לשכת עורכי הדין (להלן: "**לשכת עורכי הדין**" או "**הלשכה**") ביקש להצטרף
29 להליך כידיד בית המשפט, לאור השאלה העומדת על הפרק - היקפה של זכות הייצוג על ידי עורך דין.
30 בקשת הלשכה להצטרף להליך נומקה בכך שיש להגן על האינטרס הציבורי, כך שזכות הייצוג תינתן
31 לכל החפץ בכך.
32
- 33 בתאריך 10.4.11 קיבלתי את בקשת לשכת עורכי הדין. החלטה זו באה על אף התנגדות המשיבה
34 מס' 4, אשר טענה כי המקרה הנידון הינו נקודתי וספציפי וכי ההלכה המשפטית הקיימת בנושא
35 זכות הייצוג מגובשת, ברורה וידועה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 1667-09 מועדון עירוני להתעמלות, חולון ואח' נ' עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ

1
2 באופן טבעי, ממוקדת לשכת עורכי הדין את טיעוניה בחיוניותה של זכות הייצוג, אשר הוכרה כחלק
3 מכללי הצדק הטבעי. נטען, כי זכות הייצוג היא חלק בלתי נפרד מזכותו של אדם למנות שליח וחלק
4 אינהרנטי של זכות הטיעון, אשר מטרתה להבטיח הליך משפטי הוגן.

5
6 לטענת הלשכה, הייצוג מביא למיצוי זכות הטיעון בכמה מישורים:

7
8 א. טיעון משפטי שלם- עורך הדין המייצג הוא בעל מיומנות להבין את נושא האישום, את
9 מסגרת הדין ותוצאותיו ובעל יכולת להציג את העובדות והטענות המשפטיות בצורה מלאה
10 ומסודרת.

11 ב. מלאכת החקירה הנגדית- חשיבות חקירה זו, ככלי ראשי להתמודדות עם טענות הצד
12 שכנגד, מחייבת כי אדם מיומן ינהל אותה.

13 ג. הייצוג תורם לתחושת הצדק של צדדים.

14 ד. הייצוג תורם לייעול ההליך- ניתן להניח כי נאשם העומד לדין משמעותי יבחר לעצמו עורך
15 דין הבקיא בענייני איגוד הספורט ולכן אין במתן הזכות לייצוג כדי לגרום לסרבול הדין.

16
17 ה. דיון

18
19 1. מידת ההתערבות של בית המשפט בהחלטות טריבונלים שיפוטיים

20
21 חוק הספורט, תשמ"ח – 1988, שהסדיר את כינון בתי הדין הפנימיים של התאחדות או איגוד
22 ספורטיבי, מעניק להם את הסמכות הבלעדית לדון ולהחליט בעניינים הקשורים לפעילותם, כאמור
23 בסעיף 11 (א) לחוק:

24
25 **"הסמכות הבלעדית לדון ולהחליט בעניינים הקשורים לפעילות במסגרת**
26 **התאחדות או איגוד, תהיה בידי מוסדות השיפוט הפנימיים שנקבעו בתקנון;**
27 **החלטות ערכאת השיפוט הפנימית העליונה בענייני משמעת יהיו סופיות ואין**
28 **לערער עליהן לפני בית משפט"**.

29
30 לכאורה, סעיף 11 (א) לחוק הספורט מורה, כי אין זכות ערעור על מוסדות השיפוט הפנימיים, אך
31 בפסיקה נקבע, כי במקרים של חריגה מסמכות, או פגיעה בכללי הצדק הטבעי ומקרים נוספים, שלא
32 ניתן להגדירם מראש יתערב בית המשפט:

33

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 1667-09 מועדון עירוני להתעמלות, חולון ואח' נ' עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ

1 "המקרים הטיפוסיים בהם יתערב בית המשפט יהיו חריגה מסמכות ופגיעה
2 בכללי הצדק הטבעי. מקרים נוספים, לא ניתן להגדיר מראש, והם ייקבעו ממקרה
3 למקרה" (ע"א 7162/06 שטרן נ' אגד אגודה שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ
4 (פורסם בנבו, ניתן ביום, פסקה 20 (להלן: "פס"ד שטרן").

5
6 ראה גם ע"א 2211/96 חיים כהן נ' שמואל כהן, פ"ד נ(1) 629, 634.

7
8 יפים לענין זה הדברים שנאמרו בע"א 835/93 איגנט נ' אגד אגודה שיתופית לתחבורה בע"מ, פ"ד
9 מט(2) 828, 793 :

10
11 "... לבית המשפט הסמכות ואולי אף החובה לבטל החלטה של בית דין כזה
12 שניתנה תוך חריגה מסמכות או בהתעלם מעקרונות הצדק הטבעי".

13
14 ההתערבות תיעשה על דרך של ערעור, או פניה בבקשה לסעד הצהרתי ובקשה להכריז על בטלות
15 החלטת הטריבונל הפנימי, לרבות מתן הוראות מתאימות בדבר תיקון התקנון (ראה, למשל, ה"פ
16 10-11-38811 אייל ברקוביץ נ' התאחדות לכדורגל בישראל, פורסם בנבו, מיום 14.12.10).

17
18 נבחן אם מדובר במקרה המצדיק את התערבות בית המשפט, לאחר שנסקור תחילה את מעמדה
19 ומשמעותה של זכות הייצוג.

2. זכות הייצוג כזכות יסוד

20
21
22
23
24 רבות דובר בפסיקה ובספרות על זכות הייצוג כזכות יסוד במשפט הישראלי, הנגזרת מזכותו של
25 האדם לכבוד ומעוגנת גם בכללי הצדק הטבעי. עמדה על כך, בין היתר, כב' השופטת חיות בבג"צ
26 1437/02 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' השר לבטחון פנים, פ"ד נח(2) 746, 761 :

27
28 "זכותו של אדם לקבלת שירותים משפטיים, ובכללה הזכות להיפגש עם עורך-דין
29 והזכות להיות מיוצג על ידיו, היא זכות יסוד, המגשימה את החירות המוקנית לו
30 למנות לעצמו שלוח כרצונו, וכן את זכותו להליך הוגן..."

31
32 בתי המשפט קבעו, כי אדם רשאי למנות לעצמו שלוח כרצונו, כחלק מהאוטונומיה של הרצון הפרטי
33 (בג"צ 1843/93 רפאל פנחסי נ' כנסת ישראל ואח', פד"י מט(1) 661, 717):

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 1667-09 מועדון עירוני להתעמלות, חולון ואח' נ' עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ

1 "זכותו של אדם להיות מיוצג לפני רשות שלטונית על ידי פרקליט מעוגנת
2 'בעיקרי המשפט והצדק הכלליים'... יש לראות בה אחד מכללי הצדק הטבעיים...
3 היקפה של זכות הטיעון (והיצוג)... הוא בעיקרו של דבר מבחן של הגינות...".

4
5 הזכות מעוגנת, בין היתר, בסעיף 22 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 הקובע כך:

6
7 "אדם שייפה כוחו של עורך דין זכאי להיות מיוצג על ידיו בפני כל רשויות
8 המדינה; רשויות מקומיות וגופים ואנשים אחרים הממלאים תפקידים צבוריים
9 על פי דין...".

10
11 זכות היצוג הוכרה כזכות יסוד גם בהליכים משמעתיים. בית המשפט העליון קבע, כי
12 במקרים בהם האישומים המשמעתיים קרובים באופיים לאישומים פליליים והשלכותיהם
13 עלולות להביא לתוצאות חמורות, מן הראוי כי יתאפשר לנאשמים להיות מיוצגים על ידי
14 עורך דין:

15
16 "... אמנם ההליכים המשמעתיים בפני משפט החברים אינם בגדר הליך
17 פלילי, ואף אינם נכנסים בגדר סעיף 22 לחוק לשכת עורכי הדין,
18 התשכ"א-1961 (השווה ע"א 468/89 בלע קידרון (קינדרמן), עו"ד נ' בורסת
19 היהלומים הישראלית בע"מ, מה(5) 177 (1991)), אולם האישומים הנדונים
20 במסגרת הליכים אלה, לעתים, עולים כדי אישומים פליליים כמעט. זאת
21 ועוד, כאמור, השלכותיהם של הליכים אלה על הנתבע עלולות להיות
22 חמורות, עד כדי פיטוריו של אדם ממקום עבודתו. במקרים אלה, מן הראוי
23 כי המשיבה תאמץ את הגישה הנוהגת בשיטתנו המשפטית, ותאפשר
24 לחבריה הנתבעים במסגרת משפט החברים באישומים מעין-פליליים אשר
25 תוצאותיהם עלולות להיות הוצאתם מהאגודה, ייצוג על ידי עורך דין, ככל
26 שרצונם בכך".

27 (פס"ד שטרן, פסקה 27).

28
29 ההלכה הפסוקה הותירה, איפוא, פתח למתן זכות ייצוג, גם כאשר התקנון אינו מאפשר
30 זאת ומחייב את הנאשם לנהל את הגנתו בעצמו. הרציונל העומד בבסיס הלכה זו הוא
31 החשש מפני עיוות דין ופגיעה בלתי מידתית בזכויות הנאשם, למרות שמדובר בהליכים
32 משמעתיים, בפני טריבונל שאינו בית משפט.

33
34 3. זכות הייצוג בהליכים משפטיים אחרים – מבט השוואתי

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 1667-09 מועדון עירוני להתעמלות, חולון ואח' נ' עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ

1
2 טוענים המשיבים כי זכות הייצוג הוגבלה גם בהליכים משפטיים נוספים, מתוך מטרה לייעלם
3 ולקדםם. כדוגמה לכך מובאת הוראת סעיף 63(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-
4 1984, (להלן: "חוק בתי המשפט") הקובעת, כי ייצוג על ידי עורך דין בבית המשפט לתביעות קטנות
5 יהיה רק ברשות בית המשפט ומטעמים מיוחדים שיירשמו. לעומת זאת, אם התקבלה רשות ערעור,
6 המערער זכאי להיות מיוצג בהליך הערעור בפני בית המשפט המחוזי.
7
8 לגישתי, לא ניתן לערוך השוואה בין הליכי המשמעת בענייננו לבין ההליך המתנהל בבית המשפט
9 לתביעות קטנות. מדובר בערכאה שיפוטית שנועדה לשמש פתרון לסכסוכים אזרחיים בהם הסעד
10 המבוקש הוא סכומי כסף קטנים יחסית. המחוקק ביקש לאפשר לאזרחים לקבל את יומם בבית
11 המשפט, באמצעות סדרי דין פשוטים שמטרתם להגיע להכרעה מהירה. זהו גם הטעם שהמחוקק לא
12 איפשר ככלל ייצוג בעלי דין, למעט ברשות ומטעמים מיוחדים שיירשמו, כדברי כב' השופט
13 רובינטשיין ברע"א 8144/04 **בודקר נ' בשקירוב** (פורסם בנבו, מיום 20.3.05).
14
15 ההליכים המשמעתיים, להבדיל מבית המשפט לתביעות קטנות, הם הליכים שבמסגרתם נבחנת
16 אשמתו של ספורטאי, כפי שנבחנת אשמתו של נאשם בהליך פלילי בבית המשפט. בסיום ההליך
17 עשויים להיגזר על הנאשם עונשים שונים, שהקל שבהם הוא נזיפה והקשה ביותר הוא הרחקה
18 ממשחקים לצמיתות. על כן, מובן כי זכות הייצוג בהליכים אלו היא משמעותית.
19
20 ערכאה נוספת בה מותר הייצוג על ידי עורך הדין היא בית המשפט לעניינים מקומיים. בית משפט זה
21 מוסמך לדון בעבירות לפי חוק התכנון והבנייה, עבירות לפי פקודת העיריות, עבירות על חוקים
22 עירוניים ועוד. סעיף 56 לחוק בתי המשפט קובע כי דין בית המשפט לעניינים מקומיים הוא כדין בית
23 משפט השלום. לפיכך, מותרת זכות הייצוג בדיונים בפני ערכאה זו.
24 המחוקק הכיר בעובדה, שמקום שבו בית המשפט עשוי לגזור על הנאשם עונשים "פליליים", ביניהם
25 אף קנס כספי, יש לאפשר לו להיות מיוצג על ידי עורך דין הבקיא בהליך ואשר ייצגו בצורה הולמת.
26
27 כאשר בוחנים הליכים משמעתיים בטריבונלים פנימיים אחרים, מגלים, כי זכות הייצוג עומדת
28 לנאשם לא אחת. כך למשל, בדיון בפני בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין, לאחר שהוגשה
29 קובלנה נגד עורך דין, זכאי האחרון להיות מיוצג על ידי סגנור, אף על פי שמדובר בנאשם שזהו
30 עיסוקו היום-יומי (סעיף 80 לכללי לשכת עורכי הדין (סדרי דין בבתי הדין המשמעתיים), תשכ"ב-
31 1962). סעיף 13 לכללים אף קובע, כי בית הדין המשמעתי רשאי למנות לנאשם סגנור ושכרו ישולם
32 על ידי הלשכה.
33

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 1667-09 מועדון עירוני להתעמלות, חולון ואח' נ' עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ

1 כללי לשכת עורכי הדין הכירו בחשיבות זכות הייצוג בהליך המתנהל בפני בית הדין המשמעתי,
2 העלול לחרוץ את גורלו של הנאשם כעורך דין. גם הקביעה, כי בית הדין המשמעתי רשאי למנות
3 לנאשם סניגור מדגישה את חיוניות הייצוג ותרומתו להגנת הנאשם.
4

5 דוגמא נוספת היא הליכי המשמעת בפני ועדת המשמעת של מוסד אקדמי. בהקשר זה נפסק בת"א
6 (חי') 576/06 בן הרוש נ' אוניברסיטת חיפה (פורסם בנבו, ניתן ביום 29.6.08), כי סטודנט המועמד
7 לדין בהליך משמעתי בפני ועדת המשמעת של האוניברסיטה, רשאי להיות מיוצג על ידי עורך דין.
8 כב' השופט גרשון נימק את קביעתו בכך שתוצאות ההליך המשמעתי עלולות להיות חמורות עבור
9 הסטודנט המועמד לדין, מכיוון שעתידו האקדמי וכפועל יוצא, גם עתידו התעסוקתי מונח על הכף.
10 משכך, ייצוג על ידי עורך דין הינו הכרחי.

11 על פסק דין זה הוגש ערעור לבית המשפט העליון (ע"א 8077/08), שטרם הוכרע.

12
13 מכיוון שעסקינן באיגוד ספורט מקצועי, מעניין לבחון את כללי המשמעת של איגודי ספורט אחרים.
14 סעיף 9(א) לתקנון המשמעת של ההתאחדות לכדורגל בישראל¹ קובע:

15
16 **"נאשם (פרט) ייצג את עצמו אישית בפני בית הדין למשמעת ולא יהיה רשאי למנות כל**
17 **אדם אחר להופיע בשמו או לטעון עבורו.**
18 **נאשם (פרט) קטין או חייל בשירות פעיל, אשר נבצר ממנו להתייצב לדין בשל שירותו.**
19 **במקרים אלו יהיה רשאי הנאשם להיות מיוצג בבית הדין, אך ורק באמצעות אחד מבאי**
20 **כוחה של קבוצתו הרשומים במשרדי ההתאחדות".**

21
22 באשר לייצוג קבוצה נאשמת, קובע סעיף קטן (ב) כי קבוצה תיוצג בפני בית הדין אך ורק באמצעות
23 אחד מבאי כוחה הרשומים במשרדי ההתאחדות.

24
25 על אף כל האמור בסעיפים 9(א) ו-9(ב), קובע סעיף 9(ג) לתקנון, אשר כותרתו היא "ייצוג על ידי עורך
26 דין" כי במקרים הבאים יותר ייצוג:

- 27
28 **1. בית הדין רשאי לחייב את ההתאחדות, או להתיר לה על פי בקשתה, להיות**
29 **מיוצגת בפניו על ידי היועץ המשפטי. במקרה זה, על בית הדין להתיר לקבוצה או**
30 **לפרט הנאשם להיות מיוצגים אף הם.**
31 **2. בדיון בפני בית הדין כנגד קבוצה או פרט בגין עבירה של "מעשה בלתי**
32 **ספורטיבי", יהיו שני הצדדים (ההתאחדות והקבוצה או הפרט הנאשמים)**
33 **מיוצגים על ידי עורך דין.**

¹ לקוח מתוך אתר האינטרנט של ההתאחדות לכדורגל בישראל:
<http://football.org.il/Association/Rules/Pages/Rules.aspx>

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 1667-09 מועדון עירוני להתעמלות, חולון ואח' נ' עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ

1 [לפי סעיף 19יא לתקנון המשמעת, "מעשה בלתי ספורטיבי" מוגדר ככל מעשה או
2 נסיון או קשירת קשר להשפיע על מהלך המשחק או תוצאותיו באמצעים של מתן
3 שוחד, שידול או פיתוי שחקן וכו' – ד.א.].
4 3. במקרים "מיוחדים וחריגים, אשר לדעת בית הדין עולה בהם שאלה בעלת עניין
5 עקרוני או חדשני", אשר אינה נובעת מאירוע במהלך המשחק או בסמוך לפני
6 תחילתו או לאחר סיומו, יתיר בית הדין להתאחדות, לקבוצה או לפרט, על פי
7 בקשתם, להיות מיוצגים על ידי עורך דין מטעמם..."

8
9 באשר לייצוג בפני בית הדין העליון, קובע סעיף ד (10) כי כל צד מעוניין רשאי להיות מיוצג בפניו על
10 ידי בא כוח מוסמך.

11
12 עניינו הרואות, כי תקנון ההתאחדות לכדורגל מכיר במקרים מסוימים בהם מותר ייצוג על ידי עורך
13 דין. התקנון קובע מפורשות, כי במקרה של קטין, כמו במקרה שבענייננו, יותר הייצוג באופן
14 "אוטומטי". יתירה מכך, התקנון מעניק שיקול דעת לבית הדין להחליט כי בעניינים "מיוחדים
15 וחריגים", כפי שפורט לעיל, יותר הייצוג.

16
17 סבורני כי מדובר בגישה נכונה, אשר אינה שוללת לחלוטין ובאופן גורף את זכות הייצוג, אלא
18 מותירה מקום לבית הדין - לשקול ולהתיר את הייצוג במקרים המתאימים. גישה זו לא אומצה
19 בתקנון המשמעת של ההתאחדות לספורט בישראל, מסיבות שלא הובהרו ולא ניתן להבינן.

20 21 4. תרומתה של זכות הייצוג להליך

22
23 טוענת המשיבה כי מתן זכות ייצוג יביא לסרבול ההליכים ולהתמשכותם מעבר לנדרש. המדובר
24 בהליך משמעותי קצר, אשר שני הצדדים בו אינם מיוצגים, ובדרך זו, כך לשיטת המשיבות, ניתן
25 לסיימו בזריזות וביעילות.

26
27 איני סבורה כי המשמעות הישירה של מתן זכות ייצוג פירושה הארכת משך הדיונים בפני ועדת
28 המשמעת וסרבולם. אם תתאפשר זכות הייצוג, יש להניח כי הנאשם ישכור את שירותיו של עורך דין
29 מיומן, הבקיא בדיני המשמעת באיגודי הספורט. במצב דברים זה, הדיון אשר יתנהל יהיה קצר
30 ותכליתי. כבר שנינו לא אחת, כי תרומתו של עורך דין לחשיפת האמת ולעשיית צדק בניהול הליך
31 משפטי (ובכלל זה הליך משמעותי), חשובה ביותר, כדברי כב' הושפט עציוני בבג"צ 515/74 פלוני נ'
32 מפקד משטרה צבאית חוקרת, אל"מ צבי אלמוג, פ"ד כט(2) 169, 175 :

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 1667-09 מועדון עירוני להתעמלות, חולון ואח' נ' עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ

1 " ... אין לראות בעורך- הדין גורם המפריע לעשיית הצדק, אלא להיפך...תפקידו
2 של עורך הדין הואצת לעזור למוסדות משפטיים להגיע לחקר האמת, יהיו אלה
3 בתי משפט או מוסדות חקיקה קדם משפטיים..."

4
5 מתן זכות ייצוג עשוי דווקא לייעל את ההליך, בשל שפתם המקצועית המשותפת של עורכי הדין, שכן
6 ההידברות ביניהם קלה יותר, במיוחד כאשר הדיין אף הוא עורך דין במקצועו, כבמקרה דנן.

7
8 טענתה הנוספת של המשיבה, כי ההליך המשמעותי מתנהל בפני דיינים ותיקים, בעלי ניסיון רב
9 שנים בתחום זה, המודעים היטב לכך כי העומדים בפניהם אינם מיוצגים, ולכן הדיון מותאם
10 לנסיבות אלה – אינה ממין העניין. זכות הייצוג נעוצה, בין היתר, בחשיבות הרבה של ניהול חקירה
11 נגדית, ככלי לחשיפת האמת; העלאת טענות דיוניות שונות שלנאשמים אין אפשרות או ידע
12 להעלותן; והבנה כוללת של משמעות ההליך והשלכותיו. העובדה שההליך מתנהל בפני דיינים
13 ותיקים, אין בה כדי להמעיט מחשיבותה של זכות הייצוג ומתרומתה לאיכות הדיון ותוצאותיו.

5. אופיו הפלילי של ההליך

14
15
16
17 סדרי הדיון בפני ועדת המשמעת הם כדלקמן:

18 הקראת כתב האישום בפני הנאשם; תשובת הנאשם לאישום; שמיעת הנאשם באשר לנסיבות
19 המקרה, העשויות להשפיע על מידת העונש אם יורשע ושמיעת עדים מטעם הצדדים. בנוסף לכך,
20 מורה התקנון כי מהלך הדיון יתועד בפרוטוקול וכי ועדת המשמעת תהיה רשאית ליתן כל החלטת
21 ביניים כפי שתמצא לנכון. עם תום הדיון, יינתנו הכרעת דין וגזר דין (סעיף 3.ט. לתקנון המשמעת).

22
23 טענת המשיבה, כי אין להסיק מהניסוחים הלשוניים בתקנון המשמעותי על מהות ההליך עצמו, כגון
24 השימוש במילים "כתב אישום" "סעיפי אישום" "הרשעה" וכיוב' - חוטאת לאמת, שכן קריאת
25 התקנון כמכלול, לרבות העונשים שהועדה מוסמכת לגזור, מלמדים על אופיו הפלילי, או מעין פלילי
26 של ההליך כולו.

27
28 סבורני כי אופיו של ההליך המשמעותי בענייננו, כפי שמוצא ביטויו בתקנון המשמעת, הוא בעל
29 סממנים פליליים מובהקים. די אם נזכיר את העובדה שכתב האישום כולל סעיפי אישום המנוסחים
30 בשפה משפטית, והדיון מתקיים בפני דיין שהוא עו"ד במקצועו ולא בפני ספורטאי. למעשה, סדרי
31 הדיון בפני ועדת המשמעת דומים ואף כמעט זהים להליכי הדין הפלילי, המתנהלים בין כתלי בית
32 המשפט.

33
34 לכך יש להוסיף את העובדה שתוצאות ההליך עלולות להיות מרחיקות לכת עבור הנאשמים, בכל
35 הקשור להמשך דרכם כמאמנים או כספורטאים. כך לדוגמה, פרק 6 לתקנון המשמעת שכותרתו

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 1667-09 מועדון עירוני להתעמלות, חולון ואח' נ' עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ

1 "רשימת העונשים" קובע כי נאשם שישורשע בביצוע כל אחת מהעבירות על פי התקנון (בלי קשר
2 למידת החומרה) עשוי להיענש בהרחקה ממשחקים לצמיתות ובתשלום קנס כספי. שיקול הדעת
3 המוקנה לוועדה המשמעת, הרשאית להטיל כל אחד מהעונשים המנויים בתקנון, מלמד אף הוא על
4 אופיו המעין פלילי של ההליך. ענישה שכזו עלולה לפגוע בעתידו המקצועי והתעסוקתי של
5 הספורטאי ואין להקל ראש בכך. מתן זכות ייצוג יביא לאיזון הולם, בין הצורך בהעמדה לדין לבין
6 שמירת זכויותיו הבסיסיות של הנאשם לזכות הטיעון ולהליך משפטי הוגן.

7
8 למסקנה דומה הגיע בית המשפט בענין **בן הרוש**, שקבע, כי תוצאותיו של הליך משמעתי בפני
9 רשויות המשמעת של האוניברסיטה עלולות להיות חמורות ומרחיקות לכת, בין היתר משום שעתידו
10 הקדמי של הסטודנט, וכתוצאה מכך גם עתידו התעסוקתי מונח על הכף, ולכן הכיר בזכותו להיות
11 מיוצג על ידי עורך דין בהליך המשמעתי (שם, פסקה ה'). באופן דומה נפסק בענין **שטרן**, כי העובדה
12 שהליכים בפני משפט החברים של אגד עלולים לעיתים להביא לפיטורי של אדם ממקום עבודתו,
13 ראוי לאפשר לחברים ייצוג על ידי עורך דין.

14
15 בענין **שטרן** הגיע בית המשפט אמנם למסקנה, כי לא נפלו פגמים בהחלטת מוסד משפט החברים של
16 המשיבה, המצדיקים את ביטולה, בין היתר משום שהוכח כי ניתנה למשיב זכות ייצוג והוא העדיף
17 לייצג את עצמו, אך בענייננו המצב העובדתי שונה. מדובר במתעמלת קטינה, שלא היתה מסוגלת
18 לייצג את עצמה ובאישומים שתוצאותם היתה יכולה להיות חמורה מאוד מבחינתה. העובדה
19 שבסופו של דבר נגזרו עליה עונשים קלים יחסית, אינה מעלה ואינה מורידה. זכות הייצוג ניתנת
20 בראשיתו של ההליך, ואת ההחלטה אם להעניקה לא ניתן להותיר לסיומו של ההליך, על פי
21 תוצאותיו.

1. סיכום

22
23 לאחר שעמדתי בהרחבה על הצורך בייצוג, בהליכים משמעתיים, הגעתי למסקנה כי הסעיף בתקנון
24 השולל מנאשמים את זכות הייצוג בפני ועדת המשמעת של ההתאחדות לספורט, נוגד את כללי
25 הצדק הטבעי ופוגע פגיעה בלתי מידתית בזכותם של חברי ההתאחדות.

26
27 המסקנה המתבקשת מן האמור לעיל היא, כי הסעיף בטל ועל המשיבות לפעול לתיקון התקנון,
28 באופן שיקבע כי ועדת המשמעת רשאית להתיר לנאשם או לקבוצה, על פי בקשתם, להיות מיוצגים
29 בפניה על ידי עורך-דין.

30 עוד יקבע בתקנון, כי כאשר הנאשם הוא קטין, או במקרים מיוחדים וחריגים, תודיע ועדת המשמעת
31 לנאשמים, מיוזמתה, כי הם רשאים להיות מיוצגים על ידי עורך-דין.

32 החלטת הוועדה שלא להתיר את הייצוג תהא מנומקת, ולמבקשים תעמוד זכות ערעור מיידית לבית
33 הדין העליון של ההתאחדות.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 1667-09 מועדון עירוני להתעמלות, חולון ואח' נ' עמותת איגוד ההתעמלות בע"מ

1 מודעת אני לעובדה שכלל, בהליכים פליליים, להבדיל מהליכים אזרחיים, החלטת ביניים אינה
2 נתונה לערעור באופן עצמאי, אלא במסגרת הערעור על פסק הדין כולו (בש"פ 3696/11 חנוכה נ'
3 מדינת ישראל (פורסם בנבו, ניתן ביום 23.5.11)). יחד עם זאת, אין מדובר בהליך פלילי אלא בהליך
4 מעין-פלילי. בנוסף, כשם שקיימות החלטות ביניים בהליך פלילי, המקימות זכות ערעור מיידית
5 (כגון, החלטה בענין פסלות), גם בהחלטה השוללת את זכות הייצוג - לאור חיוניות הייצוג
6 והשלכותיה האפשריות על הנאשם - יש ליתן לנאשם את האפשרות לערער באופן מידי ולא להמתין
7 לסיום ההליך.
8

ז. סוף דבר

9 אני מקבלת את התביעה ומורה כדלקמן:

- 10 1. כל סעיף בתקנון האוסר את זכות הייצוג בפני ועדת המשמעת – בטל.
- 11 2. החלטת ועדת המשמעת על שלילת זכות הייצוג על ידי עורך דין מאת המבקשות – בטלה.
- 12 3. הרשעת המבקשות ע"י ועדת המשמעת והעונשים שהוטלו עליהן, תוך שלילת זכותן
13 לייצוג משפטי – בטלים.
- 14 4. על ועדת המשמעת לדון מחדש בעניינן של המבקשות ולאפשר להן להיות מיוצגות על ידי
15 עורך-דין לפי בחירתן.
16
17
18
19

20 המשיבות תישאנה בהוצאות המבקשות בסך 30,000 ₪.

21 המזכירות תשלח לצדדים עותק מפסק הדין בדואר רשום.
22
23
24
25

26 ניתן היום, ט"ז שבט תשע"ב, 09 פברואר 2012, בהעדר הצדדים.
27

28 ד"ר דפנה אבניאלי, שופטת
29
30
31
32
33